

zapůjčil, jak jest nesporno, dne 17. července 1920 žalovanému 20.000 marek. Žalovaný nezaplatil v čase dospělosti, t. j. 15. ledna 1921, zápůjčku a žalobce, protože zatím nastalo úplné znehodnocení marky, nastupuje na žalovaného z důvodu jeho prodlení v placení o zaplacení hodnoty zapůjčených 20.000 m ke dni splatnosti zápůjčky v československých korunách, t. j. částky 24.400 Kč, kterážto odpovídá podle kursu, jak je nesporno, částce 20.000 marek ke dni 15. ledna 1921. Odvolací soud tento nárok žalobcův zamítl. Žalovaný totiž podepsal jako příjemce Arnoštu M-ovi jako vystaviteli směnku ze dne 15. července 1920, splatnou dne 15. ledna 1921, a odvolací soud pohlížel proto na žalobcovu pohledávku jako na dluh směnečný a protože směnka, jak jest nesporno, nebyla žalovanému presentována a vůbec proti němu uplatněna, uznal, že žalovaný, ježto k prodlení směnečného dlužníka jest nutna presentace směnky (zásada čl. 39, 41 a 42 směn. řádu) žalovaný pak zatím dne 18. května 1922 částku 20.000 m. s úroky složil na soudě (§ 1425 obč. zák.), není v prodlení a tudíž ani povinen náhradou škody, t. j. zažalovanou částkou. Právem napadá žalobce toto stanovisko odvolacího soudu jako mylné. Nebylo tvrzeno, naopak žalovaný v dovolací odpovědi uznává, že směnka nebyla dána žalobci na místě placení, nýbrž jen k zajištění, nedošlo tedy k přeměně pohledávky žalobcovy (§ 1376 obč. zák.) a původní dluh žalovaného ze zápůjčky trval dále. Směnka pro dluh ze zápůjčky měla jen ten význam, že žalovaný nebyl povinen tento dluh zaplatiti leč proti vydání směnky, jinak, zejména jako dluh na přínos zůstal dluh ze zápůjčky nedotčen. Žalovaný měl tudíž ke dni splatnosti zaplacení dluhu žalobci pokud se týče jeho otci nabídnouti a neučinil-li toho a dluh nezaplatil po případě u soudu nesložil, ocitl se v prodlení. Směnka měla tedy jen ten význam, že kdyby byl žalovaný s dluhem v čas splatnosti k věřiteli přišel a placení nabízel proti vrácení směnky, věřitel však směnku by byl vrátiti nechtěl nebo nemohl, nebyl by upadl v prodlení. K tomu ale nedošlo, když žalovaný dluh nepřinesl. Následek toho (§§ 1295, 1323 obč. zák.) jest, že musí nahradit škodu jeho prodlením žalobci způsobenou, t. j. nahraditi mu, co mu ušlo, že mu včas 20.000 marek nebylo zaplaceno. Škoda ta činí 24.400 Kč, neboť tolik byl by žalobce měl, —kdyby v době splatnosti 20.000 m. přeměnil na tuzemskou měnu. Poukazuje-li žalovaný k tomu, že nabízel v prosince 1921 žalobci dlužných 20.000 m a že je pak 18. května 1922 složil na soudě a že žalobce následkem toho byl v prodlení, pročť že on nese pokles marky, není tomu tak. Věřitel není povinen (§§ 1413 a 1415 obč. zák.) přijmouti méně, než nač má nárok, a žalovaný, nabízeje, pokud se týče složiv k soudu 20.000 M., nenabízel a nesložil, co byl dlužen, neboť marka v době, o kterou jde, jak nesporno, byla již znehodnocena.

Čís. 5690.

Nárok vdovy po ambulančním poštovním úředníku, jenž byl při železniční nehodě ve službě usmrčen, na náhradu škody, jest uplatňovati pořadem práva.

Okolnosti rozhodné pro stanovení výše náhrady vdově, požívající již pense.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1926, Rv II 445/25.)

Manžel žalobkyně byl usmrčen při srážce vlaků, konaje službu jako úředník poštovní ambulance. Poslední plat usmrčeného činil po odpočtu daně z příjmu a pensijních příspěvků ročně 17.200 Kč, žalobkyni byla vyměřena vdovská pense ročních 3.446 Kč 40 h a drahotní přídavek ročních 2.560 Kč. Žalobě, již se domáhala na eráru placení dalších měsíčních 910 Kč, vyhověl procesní soud první stolice potud, že přiznal žalobkyni 500 Kč měsíčně. Odvolací soud vyhověl částečně odvolání žalovaného eráru a přiznal žalobkyni měsíčních 300 Kč, odvolání žalobkyně pak poukázal na toto rozhodnutí. Důvody: Odvolání žalovaného eráru jest z části odůvodněno. V tomto případě jest řešiti otázku, zda žalobkyni vzešla úmrtím jejího manžela vůbec nějaká hmotná škoda a, pakli ano, v jaké výši. Podle tvrzení žalovaného eráru neposoudil procesní soud rozepři správně - po stránce právní a neposoudil také správně notorické skutečnosti, dospěv k názoru, že žalobkyně škodu utrpěla. Žalovaný erár má za to, že pense žalobkyně 500 Kč měsíčně převyšuje její podíl na příjmech, které její manžel za života pobíral, pročež tu škody vůbec není. Dlužno předně zjistiti výši těchto příjmů; podle údajů žalovaného eráru pobíral zemřelý na čistém služném měsíčně 1.445 Kč. Doprovodné, odměnu za ambulanční službu, jest připočítati k příjmům, ježto pro domácnost jest nerozhodno, z kterého důvodu manžel příjmy pobírá, rozhodným jest, kolik jeho celkový plat činí. Jest na prvý pohled patrné, že žalobkyně mohla lépe žíti, když měla na příjmech společně se svým manželem měsíčně 1445 Kč ku krytí domácích a rodinných potřeb, nežli nyní, když jako vdova má pouze měsíční pensi 500 Kč. Žalobkyně tedy úmrtím manžela zajisté škodu utrpěla a výtka žalovaného eráru jest v tomto směru neodůvodněná. Naproti tomu nelze souhlasiti se závěrem soudu procesního, dle něhož škoda ta činila 1000 Kč měsíčně a z tohoto důvodu žalobkyni přisoudil vedle pense ještě dalších 500 Kč měsíční renty. Zkušenost učí, že jednotlivec potřebuje více, než polovinu toho, co by potřeboval při společné domácnosti s osobou druhou. Nájemné, výlohy za osvětlení a otop zůstanou, když žalobkyně obývá jednu světnici sama, tytéž, jako kdyby tam bydlela se svým manželem. Naproti tomu nelze říci, že výlohy stravování jedné osoby jsou o polovinu nižší nežli u dvou osob, žijících ve společné domácnosti. Tu naopak jest notorickým, že výlohy takové pro jednu osobu jsou poměrně vyšší nežli když se ve společné domácnosti stravují dvě osoby. Vychází-li se z tohoto stanoviska, přináleželo by žalobkyni z měsíčního platu zemřelého manžela více než polovina t. j. 800 Kč. Ježto žalobkyně pobírá pensi měsíčních 500 Kč, jest žalovanému eráru dopláceti měsíčně ještě 300 Kč a v tomto objemu bylo odvolání žalovaného eráru vyhověti a nebylo třeba obírat se ostatními vývody žalované strany, obzvláště že soud procesní nepřihlížel k výdajům, týkajícím se výlučně zemřelého manžela na př. kouření, kavárna,

hostinec a účast na spolcích. K těmto výlohám nelze přihlížeti již proto, poněvadž v první stolici ani tvrzeno nebylo, že by je zemřelý skutečně byl měl. Ježto odvolání žalovaného eráru bylo z části vyhověno, odpadá nutnost zabývati se odvoláním strany žalující a poukazuje se tato prostě na toto rozhodnutí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

Žalobkyně domáhá se náhrady škody způsobené jí smrtelným železničním úrazem, ježž utrpěl její manžel konaje ambulanční poštovní služby, a opírá svůj nárok o zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. o ručení železnic za železniční úrazy. Jako poštovní úředník nebyl sice zemřelý na rozdíl od zaměstnanců železničních již podle zákona pojištěn proti úrazu, mohl však býti podle čl. V. zákona ze dne 20. července 1894, čís. 168 ř. zák. proti němu pojištěn, buď jednotlivě nebo na základě všeobecného služebního předpisu, v tom případě pak nevztahoval by se na něho podle čl. VII. téhož zákona ve znění novely ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. zákon o ručení železnic čís. 27/1869, nýbrž zákony o úrazovém pojištění dělníků, a nebyly by pro rozhodnutí o zažalovaném nároku příslušny řádné soudy, nýbrž smírčí soud příslušné úrazové pojišťovny, po případě Rozhodčí soud pro úrazové zaopatření železničních zřízenců v Praze. Nejvyšší soud musil se proto předem zabývati otázkou, ježž nebyla vzata nižšími soudy na přetřes, zda není v této věci pořad řádných soudů vyloučen, a uložil procesnímu soudu, by dotazem u ředitelství státních drah a ministerstva železnic zjistil, zda zemřelému příslušel na základě dobrovolného úrazového pojištění nebo všeobecného služebního předpisu nárok na úrazové zaopatření. Ředitelství státních drah oznámilo dopisem ze dne 4. prosince 1925 čís. 57/22 ž, že zaměstnanci poštovních ambulancí byli sice pojištěni do 1. června 1919 u Odborové úrazové pojišťovny rakouských železnic ve Vídni, ale od toho dne nejsou proti úrazu na dráze ani pojištěni, ani zaopatřeni, podle dopisu ministerstva železnic ze dne 15. prosince 1925, čís. 63.205 — Pers. 3 nevydala státní železniční správa všeobecného služebního předpisu, který by zaručoval zaměstnancům poštovní ambulanční služby úrazové zaopatření. Dlužno proto posouditi žalobou uplatněný nárok podle zákona o ručení železnic čís. 27/1869, čímž jest také příslušnost řádných soudů prokázána. Obě strany dovolávají se z rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byla žalobkyni přiřknuta úrazová renta 300 Kč měsíčně, z důvodu nesprávného právního posouzení. Žalobkyně spatřuje sice také rozpor se spisy v tom, že odvolací soud nepřihlížel ke zjištěné skutečnosti, že její manžel měl býti krátce po úrazu zařaděn do vyšší třídy služného, a že rozdíl nákladu na vedení domácnosti samotné ovdovělé žalobkyně proti připadající na ni polovici nákladu na společnou dřívější domácnost obou manželů ocenil jenom na 80 Kč měsíčně, těmito vývody neprovádí však uplatněný dovolací důvod čís. 3 Šu 503 c. ř. s. po zákonu, neboť i ony týkají se výhradně právního posouzení rozepře. Pokud žalobkyně na-

vrhuje, aby byl jí přisouzen náhradou celý rozdíl mezi její nynější pensí a všemi aktivními příjmy jejího manžela, takže by nyní měla sama pro sebe tolik, kolik měli dříve oba manželé, jest zřejmě v nepravu. Podle §u 1327 obč. zák. jest dráha povinna nahraditi jí jenom to, co jí manželovou smrtí ušlo, tedy částku, kterou manžel z důvodu vyživovací povinnosti dle §u 91 obč. zák. nebo z jiných příčin ze svých příjmů pro ni vydával. Na ostatní část jeho příjmů, ať ji spotřeboval pro sebe nebo jiným způsobem, nemá žalobkyně z důvodu náhrady škody nároku, přisouzením také této části nebyla by jí nahrazena utrpěná škoda, nýbrž byla by manželovou smrtí hmotně obohacena. Od skutečné škody, kterou žalobkyně utrpěla, musí býti odečten hmotný prospěch, kterého nabyla manželovou smrtí, tedy pense, kterou nyní dostává. Tomu nepřekáží, jak žalobkyně tvrdí, že nárok na pensí jí přísluší z jiného právního důvodu, než nárok na náhradu škody proti dráze, neboť, i když žalobkyni přísluší oba tyto nároky vedle sebe, jest obsahem druhého nároku přece jen náhrada utrpěné škody, škoda pak spočívá právě z rozdílu toho, co manžel žalobkyni dříve poskytoval, a co nyní jí poskytuje místo manžela stát pod jménem pense. Bezdůvodným jest i dovolání železniční správy, pokud navrhuje úplné zamítnutí žaloby, poněvadž prý pense žalobkyně jí zajišťuje stejnou životní míru, jako dřívější plat jejího manžela, takže neutrpěla vůbec hmotné škody. Tento její názor jest v rozporu se zákonnými předpisy o zaopatřovacích požitcích státních zaměstnanců, jež vedle normální pense, jaká byla žalobkyni vyměřena, přiznávají §em 63 služ. pragmatiky v novém znění čl. II. zákona ze dne 17. prosince, čís. 2/1920 sb. z. a n. vdově příplatek až do výše polovice pense, zemřel-li úředník pro úraz utrpěný beze svého úmyslného zavinění. I když normální pense zajišťuje vdově pravidelně dřívější životní míru, určenou do pense započítatelnými služebními požitky manžela, přece utrpí vdova v takovém případě škodu tím, že byl násilně přerušen přirozený běh věcí (§ 1293 obč. zák.), a že odpadne její podíl na takových služebních příjmech jejího manžela, jež se nezapočítávají do pensijní základny, jakož i na těch, kterých by byl nabyt teprve budoucně služebním postupem a zvýšením služebních požitků. Tuto škodu uznává a nahraňuje ji právě oním příplatkem. Rozhodnutí sporu záleží tedy na vyšetření podílu, který připadal na žalobkyni ze služebních požitků jejího manžela, a na zjištění, oč by se byl tento podíl v budoucnosti zvýšil. Avšak podíl, připadající na manželku z příjmů manželových, jest veličinou naprosto neurčitou, jež není ve dvou rodinách stejná a mění se podle stavu, majetku, životních názorů, zvyklostí a potřeb obou manželů, jich zdravotního stavu, počtu dětí a jiných vyživovacích závazků velmi podstatně, nehledíc ani k tomu, že příjmy manželovy nemusí býti ani spotřebovány, na ušetřenou jejich část však vdova podle zákonné domněnky §u 1237 obč. zák. nemá právního nároku. Otázka pak, oč by se byl tento podíl v budoucnosti zvýšil, jest ještě neurčitější, ježto závisí na okolnostech a skutečnostech budoucích a proto nepředvídatelných a neurčitých. Vzhledem k těmto úvahám bylo by však provedení důkazu o sporné výši zažalovaného nároku ne-li přímo nemožné, tož aspoň spojeno s nepoměrnými obtížemi, a dlužno proto souhlasiti s po-

stupem nižších soudů, když ve smyslu §u 273 c. ř. s. výši tuto ustanovily podle vlastního volného uvážení. Přihlížeje ke všem okolnostem, nižšími soudy souhlasně zjištěným, zejména k tomu, že služební příjmy nebožtíka činily posledně měsíčně 1445 Kč, že z toho nedalo se zajisté nic odložit, měli-li manželé (dva lidé) z něho i jen obstojně býti živi, že však jednomu samotnému přijde náklad na totéž zaopatření poněkud draže, než jaký poměrně naň vypadne, když se žije ve dvou, shledává i nejvyšší soud přiměřeným peníz měsíčních 800 Kč jako částku, z měsíčního platu zemřelého na žalobkyni připadající, a ježto žalobkyně požívá pense 500 Kč, přisoudil jí odvolací soud právem důchod ve výši 300 Kč měsíčně, což správně odůvodnil.

Čís. 5691.

Druhá věta §u 126 nesp. říz. vztahuje se nejen na písemní, nýbrž i na ústní závěti. Shodují-li se svědci ústní závěti v podstatné části, jest na pořad práva poukázati dědice ze zákona.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1926, R I 1086/25.)

Pozůstalostní soud přijal na soud dědické přihlášky dědiců z ústní závěti a ze zákona a poukázal dědice ze zákona na pořad práva. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Rekurs vychází z právního názoru, že § 126 nesp. říz. vztahuje se jen na případy, kde jsou v řízení pozůstalostním súčasně dědici smluvní; tento názor jest však zřejmě nesprávným, jak patrně z §u 126 nesp. říz., jenž mluví o smluvním dědici toliko jako o prvním případě, a v dalším počítá právě s dědici ze závěti a zákonnými. Rovněž nelze souhlasiti s názorem rekursu, že zákonný předpoklad, že závěť nebyla co do pravosti popřena, který má na mysli toliko nepochybně písemnou závěť, dlužno klásti na roveň případu, kde zákonní dědici popírají existenci ústní závěti, i když, jako zde, byla dosvědčena 5 svědky, z nichž 3 vypovídali pod přísahou. Správným ovšem jest, že odkázati jest dědice ze závěti na pořad práva tehdy, když se výpovědi svědků závěti spolu neshodují. To však neplatí o neshodách nepodstatných, zejména o neshodách v doslovném znění výroku zůstavitelova, pokud nedotýkají se obsahu posledního pořízení. V tomto případě všichni svědci souhlasí v tom, že zůstavitel projevil svou vůli, aby vše patřilo Růženě F-ové a nezl. Bernardu a Žofii F-ovým stejným dílem (srovnej § 555 obč. zák.), pročež nelze uznati, že by zde byla podstatná neshoda ve výpovědích svědeckých. Ostatní tvrzení rekursu, zejména úvahy o pravděpodobnosti zřízení ústní závěti, dále tvrzení, že nelze svědky potvrzené výroky zůstavitelovy uznati závětí, ježto prý byly učiněny člověkem nemocným, v bezvědomí se nacházevším, nemohou býti předmětem úvahy v řízení nesporném, a dlužno je odkázati k případnému řízení spornému. Poněvadž výroky zůstavitelovy, svědky dosvědčené činí dojem ústního posledního pořízení, byli proto napadeným usnesením zákonní dědici správně odkázáni na pořad práva ve smyslu §§ 125 a 126 nesp. říz.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.